

NATURE ACADEMY

jouw pedagogische partner die je de nodige begeleiding en informatie aanreikt om de Natuurstad verder uit te bouwen.

OPLEIDINGS PROGRAMMA

September-
December 2023

EEN INITIATIEF VAN

 | Alle opleidingen zijn theoretisch, behalve indien vermeld "Opleiding in het veld"
De theoretische opleidingen vinden plaats bij Leefmilieu Brussel (locatie Turn en Taxi's – Havenlaan 86c/3000, 1000 Brussel). Voor de opleidingen in het veld worden de adressen later nog meegedeeld aan de deelnemers. |

 Geeft recht op een punt vervolgopleiding voor de verlenging van de fytolicensie

 Essentiële leerstof voor het examen voor de fytolicensie

 Aanbevolen leerstof voor het examen voor de fytolicensie

Uitleg over het niveau van de opleidingen: -Beginnening: geen enkele basiskennis vereist

- Gevorderd: enige basiskennis vereist

- Expert: ervaring op het gebied vereist

 | Opmerking over taalgebruik |

Alleen de 4 verplichte modules voor de examens voor de fytolicensie worden in het Nederlands georganiseerd. Alle andere opleidingen in het kader van de Nature Academy gaan door in het Frans; jammer genoeg zijn er onvoldoende Nederlandstalige inschrijvingen om de opleidingen in het Nederlands te geven. Het documentatiemateriaal voor de opleidingen wordt echter wel in beide talen verstrekt.

PESTICIDEN EN GEÏNTEGREERD BEHEER

• WETGEVING

In Brussel zijn de regels betreffende het gebruik van pesticiden vastgelegd in de ordonnantie "pesticiden" van 2013, evenals in zijn uitvoeringsbesluiten. Dit is een omzetting van de Europese Richtlijn 2009/128/EG, die een actiekader invoert ter verwezenlijking van een pesticidegebruik dat verenigbaar is met duurzame ontwikkeling.

Deze opleiding maakt u vertrouwd met het wettelijke kader voor het gebruik en de opslag van fytoproducten: voorzorgsmaatregelen, beperkingen en verbodsbepalingen.

Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder

Opleider: C. Biesmans - Apis Bruoc Sella

Niveau: beginnersniveau

 Woensdag 04 oktober | 09u tot 12u

• GEVAREN EN RISICO'S VAN PESTICIDEN + GOEDE FYTOSANITAIRE PRAKTIJKEN

Fytoproducten kunnen net als alle andere chemische producten gevolgen hebben voor de veiligheid en de gezondheid van de werknemers en de mensen die ermee in contact komen. Ze kunnen ook nadelige gevolgen hebben voor het milieu.

Men moet zich altijd bewust zijn van de mogelijke gevolgen van deze producten voor de gezondheid en het milieu en moet alle nodige maatregelen nemen om deze gevolgen te beperken.

Deze opleiding is bedoeld om de gebruikers bewust te maken van en te informeren over de gevaren en risico's die aan het gebruik van fytoproducten zijn verbonden.

Goede fytosanitaire praktijken omvatten alle praktijken die een doeltreffende bescherming garanderen en tegelijkertijd de nadelige gevolgen voor de gezondheid en het milieu tot een minimum beperken.

Deze opleiding heeft tot doel de gebruikers te helpen bij het beheer en het gebruik van fytoproducten.

Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider/deskundige'

Opleider: C. Biesmans - Apis Bruoc Sella

Niveau: intermediair niveau

 Vrijdag 20 oktober | 09u tot 12u

• BEHEER EN GEÏNTEGREERDE BESTRIJDING

Geïntegreerde bestrijding of geïntegreerde gewasbescherming is een methode voor gewasbescherming die schade door plagen en ziekten binnen de perken houdt met behulp van een combinatie van technieken die rekening houden met de ecologische, toxicologische en economische eisen. Deze benadering is gebaseerd op experimenten en observatie en beschouwt het milieu en de biodiversiteit bovenal als bondgenoten. Ze geeft dus voorrang aan natuurlijke methoden en producten, maar vooral aan preventieve maatregelen; fytoproducten worden slechts in laatste instantie toegepast.

Geïntegreerde bestrijding is een van de maatregelen die Europa heeft genomen om tot een duurzaam pesticidegebruik te komen in het kader van Richtlijn 2009/128/EG. Deze richtlijn definieert de belangrijkste beginselen van geïntegreerde gewasbescherming op Europees niveau en wordt sinds 1 januari 2014 door de lidstaten ten uitvoer gelegd.

Deze opleiding is een inleiding tot de basisbeginselen van geïntegreerde bestrijding. Ook worden de belangrijkste plagen, hun biologie en belangrijkste kenmerken, evenals de milieufactoren en de gebruikte preventieve en curatieve bestrijdingstechnieken voorgesteld.

Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider/deskundige'

Opleider: C. Biesmans - Apis Bruoc Sella

Niveau: beginnersniveau

 Vrijdag 10 november | 09u tot 12u

• KENNIS EN GEBRUIK VAN GEWASBESCHERMINGSMIDDELEN

Gewasbeschermingsmiddelen worden enkel nog in laatste instantie gebruikt wanneer een bepaald probleem moeilijk beheersbaar wordt. Maar het is toch noodzakelijk om er goed mee te kunnen omgaan.

Deze opleiding belicht eerder de praktische kant van het gebruik van deze producten: werking van de verschillende GBM, inrichting en organisatie van de opslagruimte, beheer van afval en reststoffen, keuze en onderhoud van de werktuigen, ... Dit alles om de risico's voor de gebruikers en hun omgeving zoveel mogelijk te beperken.

Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider/deskundige';

Opleider: C. Biesmans - Apis Bruoc Sella

Niveau: intermediair niveau

 Vrijdag 15 september | 09u tot 12u

• PRAKTISCH GEBRUIK VAN HET MATERIAAL VOOR GEWASBESCHERMINGSPRODUCTEN

Praktische opleiding in het gebruik van gewasbeschermingsproducten en de nodige materialen. Deze veldopleiding toont het gebruik van gewasbeschermingsproducten en de nodige materialen, in verschillende opstellingen en situaties.

Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider/deskundige';

Opleider: Alex Liesenborghs

Niveau: intermediair niveau

 Dinsdag 17 oktober | 09u tot 12u

• VERDELINGSMIDDELEN (BIOCIDEN)

De wetgeving evolueert naar een betere integratie van de voorwaarden voor de menselijke gezondheid en het milieu. Het gebruik van verdelgingsmiddelen (biociden) wordt geleidelijk afgebouwd voor de openbare groene ruimten.

Wat zijn biociden? Waarvoor worden ze gebruikt? Welke alternatieven zijn er voor de bestrijding van mossen, algen of schadelijke organismen?

Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder

Opleider: Apis Bruoc Sella

Niveau: beginnersniveau

 Vrijdag 13 oktober | 09u tot 12u

STEDELIJKE ECOLOGIE

• PLANTEN IN DE STAD

De meeste planten die in stedelijke gebieden groeien, worden vaak beschouwd als banaal, nutteloos of zelfs ongewenst. Er wordt maar zelden echt naar gekeken noch worden ze naar waarde geschat.

In deze module stellen we voor om ze op een andere manier te leren kennen: Hoe ziet hun levenscyclus eruit? Wat hebben ze nodig om zich te ontwikkelen? Je leert de belangrijkste plantenfamilies en de bekendste sierplanten herkennen en een snelle bodemdiagnose stellen. We gaan ook dieper in op bio-indicatorplanten, spontane begroeiing en invasieve planten.

Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder

Opleider: Apis Bruoc Sella

Niveau: beginnersniveau

 Dinsdag 05 september | 09u tot 12u

• • INSECTEN, ZIEKTEN EN PLAGEN BIJ PLANTEN

Voor een goed beheer van de groenvoorzieningen is er een grondige kennis nodig van plagen en ziekten bij planten. Deze opleiding laat ons kennis maken met de voornaamste insecten en andere geleedpotigen, bacteriën, zwammen die schade toebrengen aan planten in groene ruimten. Wie zijn ze? Hoe herkennen we ze? Welke aanwijzingen geven ze ons over de bodem, de gezondheid van de teelten, de beheerspraktijken? Hoe kunnen we de druk die ze uitoefenen op de groene ruimten verlichten door geïntegreerde gewasbescherming (IPM)?

Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider/deskundige'

Opleider: Apis Bruoc Sella

Niveau: intermediair niveau

 Dinsdag 10 oktober | 09u tot 12u

• EIGENSCHAPPEN EN WERKING VAN HET STEDELIJK ECOSYSTEEM

Op het eerste gezicht lijkt de stedelijke omgeving niet erg biodiversiteitsvriendelijk. Ook al staan de fauna en flora hier voor grote uitdagingen, toch vormt de stad een lappendeken van micromilieus met heel specifieke eigenschappen waar de biodiversiteit zich in veel variaties kan ontwikkelen. De opleiding spitst zich toe op de eigenschappen en de werking van het stedelijk ecosysteem en behandelt de ecologie van de stad en de begrippen ecosysteemdiensten, landschapsstructuren en ecologische netwerken. We zullen ook het Brussels ecologisch netwerk onder de loep nemen.

Doelgroep: 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder;

Opleider: Apis Bruoc Sella

Niveau: beginnersniveau

 Vrijdag 22 september | 09u tot 12u

• STEDELIJKE BIODIVERSITEIT & 'NATUUR-GEBASEERDE OPLOSSINGEN'

Verstedelijkte gebieden worden heel vaak gezien als woestijnen op het vlak van biodiversiteit. Maar als je goed kijkt, zie je een heel ecosysteem met alle interacties die daarbij horen. Jammer genoeg gaan de meeste dier- en plantensoorten er sterk op achteruit. Sinds enkele jaren wordt almaar meer gesproken over 'Op de natuur gebaseerde oplossingen', want dit zou de remedie voor veel problemen kunnen zijn. Maar wat zijn die oplossingen dan en wat is er nieuw aan in vergelijking met vroeger? Hoe kunnen zij de vele problemen van stedelijke ecosystemen (hitte-eilanden, diversiteitsverlies, risico op natuurrampen, ...) oplossen? We gaan nader in op de verschillende manieren om een stad te vergroenen en hoe deze maatregelen via 'Op de natuur gebaseerde oplossingen' kunnen worden veralgemeend.

Doelgroep: 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder

Opleider: Apis Bruoc Sella

Niveau: intermediair niveau

 Donderdag 30 november | 09u tot 12u

• BEHEER VAN HAGEN EN WEIDEN - AANLEG EN ONDERHOUD

Open ruimten maken deel uit van de rijkste ecosystemen van België. Ze worden echter vaak verkeerd behandeld door ongunstige praktijken: overbemesting, inklinking, verwaarlozing... Hierdoor is de biodiversiteit in deze milieus aanzienlijk gedaald.

Hagen zijn niet alleen een middel om terreinen te scheiden of de privacy te beschermen. Ze spelen een essentiële rol in de biodiversiteit en in de ecologische netwerken: overbruggingen tussen percelen, schuilplaatsen, voeding... Maar niet alle hagen bieden dezelfde bescherming.

In deze opleiding bespreken we verschillende aspecten van deze open ruimten: hun nut, hoe ze beschermen, maar ook hoe een beheer in te stellen voor de lange termijn...

Doelgroep: 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder

Opleider: Apis Bruoc Sella

Niveau: beginnersniveau

Donderdag 14 september | 09u tot 12u

• ONDERSTEUNING VAN WILDE BESTUIVERS

De weerslag van bestuivers is welbekend en hoeft niet meer aangetoond te worden. Bestuivende soorten worden echter benadeeld door allerlei factoren: betonning, gewasbeschermingsmiddelen, parasieten...

Maar wie zijn deze bestuivers? Welke weerslag hebben ze? Wat hebben ze nodig? Hoe beschermen en verzorgen we ze? Ziehier enkele thema's die tijdens deze opleiding aan bod komen.

Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder

Opleider: Apis Bruoc Sella

Niveau: intermediair niveau

Donderdag 07 december | 09u tot 12u

VELD OPLEIDING - ECOLOGISCH BEHEER

• PRINCIPES VAN ECOLOGISCH BEHEER

Ecologisch beheer betekent waar nodig maar ook zo weinig mogelijk onderhouden en zo geleidelijk evolueren naar ecologisch beheer, wat aansluit bij op de natuur gebaseerde oplossingen om zowel het onderhoudswerk te beperken als de biodiversiteit te bevorderen. Ecologisch groenbeheer kan worden toegepast in een tuin, een park of een gemeente. Deze opleiding biedt een theoretische kijk op verschillende aspecten van diverse ecologische beheerspraktijken (maaïen, snoeien, bloemperken ontwerpen...): wanneer en hoe toepassen, welke variëteiten kiezen, de belangrijkste aandachtspunten...

Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder

Opleider: Apis Bruoc Sella

Niveau: beginnersniveau

 Dinsdag 21 november | 09u tot 12u

• SNOEIMETHODEN (BEDDEN, STRUIKEN EN HAGEN)

Hagen, bomen en struiken vormen uitstekende schuilplaatsen voor heel wat stadsdieren: ze kunnen er een nest maken, ze vinden er beschutting en voedsel en ze gebruiken deze groene doorgangen om zich door de stad te bewegen. Het is belangrijk dat je leert beredeneerd te snoeien. Zo blijven de planten gezond, is hun opbrengst verzekerd en voorkom je ongelukken (planten die wegwijnen of afsterven, nesten die vernietigd raken, ...).

Tijdens deze opleiding leer je werken met een snoeischaar, een takkenschaar, een heggenschaar, ... Je krijgt ook te zien hoe je de snoei kan aanpassen door rekening te houden met de gesteldheid van de planten, hun groei en de meest gunstige snoeiperiodes. Ook de veiligheidsinstructies komen aan bod.

Doelgroep: Terreinpersoneel

Opleider: Alex Liesenborghs

Niveau: beginnersniveau

 Dinsdag 12 september | 09u tot 12u

• VOORBEREIDING VAN DE BODEM EN INZAAIEN VAN GRASZONES

In deze opleiding maak je kennis met de passende methodes om diverse terreinen in te zaaien: grasperken, bloemenweiden, maaibeiden, ...
Je leert hoe je de bodem vooraf kan bewerken met een grondfrees en op welke manier je een terrein efficiënt en gelijkmatig kan inzaaien.

Doelgroep: Terreinpersoneel

Opleider: Alex Liesenborghs

Niveau: beginnersniveau

 Dinsdag 14 november | 09u tot 12u

• BLOEMENWEIDEN: AANLEG, ONDERHOUD...

Bloemenweiden zijn fraai, maar ook een methode voor ecologisch beheer van groene ruimten met talrijke voordelen: verbetering van de biodiversiteit, ondersteuning van wilde bestuivers, minder jaarlijks onderhoud, mogelijkheid van ecobeweiding. Maar om deze voordelen maximaal te benutten, moeten deze weiden goed uitgedacht worden. Deze praktische opleiding bespreekt de verschillende technieken voor het onderhoud dat het succes en de duurzaamheid van bloemenweiden zal garanderen.

Doelgroep: Terreinpersoneel

Opleider: Apis Bruoc Scella/ECOWAL

Niveau: beginnersniveau

 Donderdag 16 november | 09u tot 12u

• BOOMGAARDEN: SELECTIE, PLANNING...

Boomgaarden bieden talrijke voordelen voor de zones waar ze worden geïntegreerd: voeding, schuilplaats voor biodiversiteit, behoud van erfgoed, frisse eilanden in de stad, wateropname, minder vervuiling... Om er echter een maximale dienstverlening uit te halen, moeten ze op voorhand goed gepland worden: waar, welke soorten, welke variëteiten, hoog- of laagstam...

Doelgroep: 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder

Opleider: Diversifruit

Niveau: beginnersniveau

 Vrijdag 01 december | 09u tot 12u

• BOOMGAARDEN: AANPLANTING, SNOEIEN, ONDERHOUD

Nadat alle inleidende vragen beantwoord zijn, blijven er nog talrijke praktische aspecten over om rekening mee te houden: hoe groot moet de plantput gegraven worden, welke bescherming moeten de wortels krijgen, waar moet op gelet worden bij het planten (plantkraag, steun...). Hoe moet de boom gesnoeid worden, wat doe je met een afgebroken tak, hoe voorkom je de verspreiding van ziekten...

Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider/deskundige'

Opleider: Diversifruit

Niveau: intermediair niveau

 Datum nog te bevestigen | 09u tot 12u

ECOLOGISCH BEHEER

• ECOLOGISCH BEHEER VAN GROENE RUIMTEN

Ecologisch beheer betekent waar nodig maar ook zo weinig mogelijk onderhouden en zo geleidelijk evolueren naar ecologisch beheer, wat aansluit bij op de natuur gebaseerde oplossingen om zowel het onderhoudswerk te beperken als de biodiversiteit te bevorderen. Ecologisch groenbeheer kan worden toegepast in een tuin, een park of een gemeente.

Na een algemene inleiding over ecologie worden in de opleiding de grote principes en de voornaamste technieken van ecologisch beheer overlopen (bloemenweide, laat maaien, gedifferentieerd grasmaaien, mulchen, bodembedekkers, ecologische begrazing, ...) met de nodige algemene informatie voor de uitvoering ervan. Methodologische instrumenten en denkpistes worden besproken om in tijd en ruimte tot andere werkwijzen te komen.

Doelgroep: 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder

Opleider: V. Vanparys – Apis Bruoc Sella

Niveau: beginnersniveau

 Dinsdag 12 september | 09u tot 12u

• ALTERNATIEVEN VOOR PESTICIDEN

Sinds het verbod op pesticiden is de het beheer van adventieve soorten een uitdaging geworden voor de beheerders van openbare ruimten. Parallel daarmee en los van de wetgeving zetten de gevaren van pesticiden meer en meer particuliere beheerders ertoe aan over te schakelen op nieuwe praktijken. Maar hoe doeltreffend zijn thermische en mechanische onkruidbestrijdingsmiddelen? Hoe milieuvriendelijk zijn ze? Op basis van een uitgebreide feedback zal de opleiding de deelnemers helpen om de beste technieken voor hun situatie te kiezen, maar ook en vooral om anders te denken, in termen van preventie, om de werklust te beperken door middel van de reorganisatie en het ontwerp van de ruimten. Tijdens de opleiding zal ook kort worden ingegaan op de biologische bestrijding van insecten en knaagdieren.

Doelgroep: 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder

Opleider: V. Vanparys – Apis Bruoc Sella

Niveau: intermediair niveau

 Donderdag 05 oktober | 09u tot 12u

• CIRCULAIR BEHEER VAN GROENAFVAL

Het afvoeren van plantaardig afval vraagt veel energie en tijd en veroorzaakt soms zelfs vervuiling. Tegelijk wordt organisch materiaal weggevoerd van plaatsen waar het soms het meest nodig is. Eigenlijk zou het groenafval van elke groene ruimte ter plaatse moeten kunnen worden beheerd, zelfs in de stad.

Tijdens deze opleiding overlopen we de vele mogelijkheden om groenafval zo lokaal mogelijk op te waarderen, met name door er compost of humus van te maken die de bodem kan doen heropleven en de planten gezonder kan maken. We bekijken welke technieken op het terrein kunnen worden toegepast om groenafval ter plaatse te hergebruiken en we belichten ook verschillende aspecten van compostering: buurtcomposteren, mesocomposteren, oppervlaktecomposteren, ...

We verwijzen naar bestaande initiatieven in Brussel om tal van ideeën aan te reiken voor een beter circulair beheer van groenafval.

Deze opleiding wordt gegeven door een composteringsdeskundige van Worms vzw/asbl, een Brusselse vereniging die alle initiatieven voor hergebruik van organisch materiaal in Brussel begeleidt, uitwerkt en ondersteunt.

Doelgroep: terreinpersoneel; 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder

Opleider: D. Michiels – WORMS ASBL

Niveau: Intermediair niveau

 Vrijdag 06 oktober | 09u tot 12u

• OPLEIDING IN BURGERWETENSCHAP

Er zijn heel wat protocollen voor burgerwetenschap ontwikkeld waardoor elke geïnteresseerde persoon zelf wetenschappelijke gegevens kan verzamelen. Aan de hand van die gegevens kan iedereen de fauna en flora bestuderen, hun evolutie in de tijd en doorheen veranderende beheerspraktijken volgen, verschillende omgevingen vergelijken, ... Burgers kunnen zo vertrouwd raken met de biodiversiteit rondom zich en tegelijk zicht krijgen op de algemene gezondheid van het milieu.

In het theoretische deel van de opleiding wordt het algemene principe van burgerwetenschap uitgelegd, de wetenschappelijke relevantie ervan aangetoond (voorbeelden van mogelijke conclusies), een overzicht gegeven van de bestaande protocollen met tot slot enkele concrete voorbeelden. In het praktische deel van de opleiding gaan we op het terrein om enkele van deze protocollen toe te passen met behulp van ondersteunend materiaal aangeleverd door de ontwerpers ervan.

Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder

Opleider: V. Vanparys – Apis Bruoc Sella

Niveau: beginnersniveau

 Dinsdag 28 november | 09u tot 12u

• INVASIEVE PLANTEN EN HUN BEHEER

Men gaat ervan uit dat slechts één op 1000 geïntroduceerde soorten invasief wordt. Wat moeten groenbeheerders weten om dit fenomeen onder controle te krijgen? De opleiding begint met een inleiding tot de onderliggende ecologische concepten, om de waarnemingen op het terrein beter te begrijpen. Vervolgens wordt ingegaan op de belangrijkste probleemsoorten in Brussel en op de informatie die nodig is om ze te beheren. Moet men ingrijpen? Hoe? Wanneer? De bestrijding van een invasieve plant kan ontmoedigend zijn, zoals in het geval van de Aziatische duizendknoop. Besluitvormingstools en feedback zullen aan bod komen. Ook de preventiebeginselen worden besproken.

Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder

Opleider: V. Vanparys – Apis Bruoc Sella

Niveau: intermediair niveau

 Dinsdag 26 september | 09u tot 12

STEDENBOUW EN BIODIVERSITEIT

• INLEIDING TOT EN UITDAGINGEN VAN DE BIODIVERSITEIT IN VERBAND (TEAMLEIDER)

Naarmate gebouwen verder gerenoveerd worden en er nieuw gebouwd wordt, zorgen de bouwwerven zelf voor de vernietiging van dieren en hun nesten, maar raken gebouwen ook steeds meer afgesloten met almaar minder mogelijkheden om met dieren samen te leven. Na een algemene inleiding over biodiversiteit in de stad wordt tijdens de opleiding overlopen welke regelgeving van toepassing is op renovatie- of bouwprojecten, zowel om voldoende groen te voorzien (groendaken, groengevels, enz.) als om rekening te houden met dieren (respect voor broedperiodes, ordonnantie Natuurbehoud). Er worden denkpistes en instrumenten aangereikt om de regelgeving toe te passen en diervriendelijke projecten uit te denken.

Doelgroep: 'Teamleider/deskundige'

Opleider: Ecorce

Niveau: beginnersniveau

 Dinsdag 03 oktober | 09u tot 12u

• INLEIDING TOT EN UITDAGINGEN VAN DE BIODIVERSITEIT IN VERBAND (ADMINISTRATIEF BEHEERDER)

Naarmate woningen, kantoren en bedrijven verder gerenoveerd worden, raken ze steeds meer afgesloten met almaar minder mogelijkheden voor dieren om er onderdak te vinden, nesten te bouwen of zich voort te planten. Na een algemene inleiding over biodiversiteit in de stad wordt tijdens de opleiding overlopen waarmee rekening moet worden gehouden bij renovatie- of bouwprojecten, zowel om voldoende groen te voorzien (groendaken, groengevels, enz.) als om voorzieningen voor dieren te integreren (nestkasten voor vogels, vleermuiskasten, insectenhôtels). Er worden denkpistes en instrumenten aangereikt om al vroeg in de projectfase diervriendelijke oplossingen te bedenken.

Doelgroep: Administratief beheerder

Opleider: Ecorce

Niveau: beginnersniveau

 Donderdag 07 september | 09u tot 12u

• METHODES VOOR DIAGNOSE VAN GEBOUWEN EN GROENE RUIMTEN: BAF+

In de biologische dimensie van stadsinrichting komen twee disciplines samen: ruimtelijke ordening en conserveringsbiologie. In die optiek moeten de aan te leggen ruimten zo ontworpen worden dat zij habitats voor biodiversiteit vormen. Dit veronderstelt dat van bij de inrichtingsprojecten rekening wordt gehouden met biodiversiteit. Daartoe krijgen de partijen actief in stadsinrichting in deze opleiding instrumenten aangereikt om projecten uit te werken die rekening houden met de bestaande situatie, zoals de uitvoering van een fauna/flora-diagnose via online-kaarttools en het gebruik van BAF+. Zodoende kunnen ontwerpers en overheden die geen ecologische competenties hebben al enkele biodiversiteitsvriendelijke principes in hun projecten opnemen.

Doelgroep: 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder

Opleider: Ecorce

Niveau: gevorderd niveau

 Dinsdag 14 november | 09u tot 12u

• DIERVRIENDELIJKE RENOVATIE

Deze presentatie sluit aan op de opleiding over sensibilisering rond en integratie van biodiversiteit in gebouwen. Bedoeling is om aan de hand van enkele concrete situaties van renovatie te overlopen welke problemen zich op wettelijk of regelgevend vlak kunnen stellen bij projecten waarbij beschermde diersoorten betrokken zijn, zoals: de diagnose van aanwezige soorten in het gebouw, de bescherming van die soorten tijdens en na de renovatie, het volgen van de biologische kalender, het anticiperen op risico's, het voorzien van de nodige opvolging, sancties in geval van overtreding. Verder komen ook nog meer technische onderwerpen aan bod zoals: de behandeling van hout en meer bepaald dakgebinten, de keuze van isolatiematerialen en de almaar grotere glasoppervlakken.

Doelgroep: 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder

Opleider: Ecorce

Niveau: intermediair niveau

 Donderdag 23 november | 09u tot 12u

• ONDERHOUD VAN BIODIVERSITEITSVRIENDELIJKE VOORZIENINGEN

Groenvoorzieningen moeten op de juiste manier onderhouden worden zodat zij en de structuren waarop ze aangebracht zijn duurzaam kunnen blijven bestaan en de aanwezige flora en fauna goed kunnen gedijen. Tijdens de opleiding worden de technische aanbevelingen overlopen waarmee bij het ontwerp van groendaken en groengevels en in het lastenboek rekening moet worden gehouden: onderhoudsschema en -frequentie, gehanteerde methodes, veiligheid, kosten, water- en elektriciteitsverbruik, enz. Op basis van een vergelijking van de investeringskosten kan er gekozen worden tussen de verschillende voorzieningen.

Dolegroep: 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder

Opleider: Ecorce

Niveau: intermediair niveau

 Dinsdag 12 december | 09u tot 12u

GEÏNTEGREERD REGENWATERBEHEER

• GEÏNTEGREERD REGENWATERBEHEER EN GROENVOORZIENINGEN

Geïntegreerd regenwaterbeheer (GRB) laat toe om het regenwater op een duurzame manier te beheren door groenvoorzieningen aan te leggen zodat onze leefomgeving verbeterd en de natuur in de stad bevorderd kunnen worden. Deze opleiding biedt inzichten in de redenen waarom in stedelijke voorzieningen rekening moet worden gehouden met regenwaterbeheer en wat de kenmerken van geïntegreerd regenwaterbeheer (GRB) zijn in vergelijking met traditionele of zelfs zogenaamde alternatieve technieken. Op basis van concrete voorbeelden geven we antwoorden op vragen rond kosten, vergroening en onderhoud van GRB-groenvoorzieningen zodat ze duurzaam kunnen blijven bestaan en goed functioneren.

Tijdens de namiddag brengen we een bezoek aan verschillende locaties om dit beheer in de praktijk te leren kennen. Op de diverse locaties komen verschillende thema's aan bod: de voordelen, de kosten van de installatie, het onderhoud van de voorzieningen en van het aanwezige groen...

Doelgroep: 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder

Opleider: Ecorce

Niveau: intermediair niveau

Dinsdag 19 september | 09u tot 12u | Theoretische opleiding

 Dinsdag 19 september | 13u tot 16u | Praktijkopleiding

BEHEER VAN BOMEN IN DE STAD

• ALGEMENE INLEIDING OP DE BIOLOGIE, FYSIOLOGIE EN ANATOMIE VAN HOUTIGE PLANTEN :

Voordat we bomen planten en beheren in een stedelijk milieu, moeten we de boom begrijpen om de (nieuwe) technieken voor onderhoud en beheer toe te passen. We bestuderen de manier waarop de boom functioneert, onder andere met de CODIT ("compartmentalization of decay in trees": compartimentalisatie van zones met wonden), hout onder spanning/compressie. In de namiddag illustreren we de theorie met voorbeelden van technieken voor onderhoud en beheer "doen en laten" (maaïen aan de voet van bomen, sterk terugsnijden, ingraven van de kraag, enz.).

Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder

Opleider: Inverde

Niveau: beginnersniveau

Donderdag 21 september | 08u30 tot 12u30 - Theoretische opleiding

Donderdag 21 september | 13u tot 15u30 - Praktijkopleiding

• AANPLANTEN VAN BOMEN VOOR DE TOEKOMST IN BEPERKTE RUIMTEN: THEORIE

Deze opleiding duurt anderhalve dag en gaat over de denkoefening die aan het planten van bomen voorafgaat: wat zijn de beperkingen van het milieu en hoe gaan we ermee om (waterbeheer, concessiehouders, ondergrond), hoe kiezen we de soorten volgens deze beperkingen, wanneer en hoe beginnen we te planten...

Doelgroep: 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder

Opleider: Inverde

Niveau: intermediair niveau

Donderdag 28 september | 08u30 tot 15u30

Vrijdag 29 september | 8u30 tot 12u30 (anderhalve dag)

- **AANPLANTEN VAN BOMEN VOOR DE TOEKOMST IN BEPERKTE RUIMTEN: TERREIN**

Dit praktische deel gaat over pas aangeplante bomen: welke plant- en onderhoudstechnieken bevorderen het aanslaan van pas aangeplante bomen en hoe kun je zien dat ze aanslaan?

Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider/deskundige';

Opleider: Inverde

Niveau: gevorderd niveau

 Donderdag 05 oktober | 08u30 tot 15u30

- **AANPLANTEN VAN BOMEN VOOR DE TOEKOMST IN BEPERKTE RUIMTEN: BOOMKWEKERIJ**

De geslaagde aanplanting van een boom begint niet alleen bij het planten van de boom op zijn plaats, maar al veel eerder. Deze opleiding brengt ons naar de kwekerijen om daar de goede praktijken te bestuderen.

Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder

Opleider: Inverde

Niveau: gevorderd niveau

 Donderdag 12 oktober | 08u30 tot 12u30

INSCHRIJVING VOOR OPLEIDINGEN

CONTACTPERSOON

nature_academy@environnement.brussels
<https://www.nature-academy.brussels>

NATURE ACADEMY

jouw pedagogische partner die je de nodige begeleiding en informatie aanreikt om de Natuurstad verder uit te bouwen.

OPLEIDING FYTOLICENTIE

Sinds november 2015 moet al wie gewasbeschermingsmiddelen voor professioneel gebruik (fytofarmaca) verkoopt, aanbeveelt of gebruikt, houder zijn van een fytolicensie.

Gewasbeschermingsmiddelen omvatten alle producten die uitsluitend worden gebruikt voor planten en gewassen om ze te beschermen, de ontwikkeling ervan te bevorderen of ongewenste planten te vernietigen (onkruidverdelgers, insectenbestrijdingsmiddelen, hormonen en groeiregulatoren, afweermiddelen, etc.).

De fytolicensie is een getuigschrift van vakbekwaamheid (particulieren komen hiervoor niet in aanmerking) dat wordt afgeleverd door de federale overheid (de FOD Volksgezondheid, Veiligheid van de Voedselketen en Leefmilieu).

Het certificaat geeft aan dat de professionele gebruiker, distributeur en voorlichter over de nodige kennis met betrekking tot deze producten beschikt (wetgeving, toepassingen, impact op de gezondheid en het milieu, vereiste beschermingen, alternatieve methoden, ...) om de risico's voor de menselijke gezondheid en het milieu in te dijken.

FYTOLICENTIE INFORMATIE

De fytolicensie is verplicht voor al wie:

- gewasbeschermingsmiddelen voor professioneel gebruik inkoopt, opslaat en gebruikt
- gewasbeschermingsmiddelen of toeslagstoffen (voor al dan niet professioneel gebruik) verdeelt, verkoopt of advies erover verstrekt

Let op: biopesticiden en producten die in de biologische landbouw mogen worden gebruikt, zijn eveneens fytofarmaca waarvoor een fytolicensie is vereist om ze professioneel te mogen gebruiken.

Er zijn 5 soorten fytolicensies:

- **NP** (adviseren en verdelen van niet-professionele producten): voor wie uitsluitend fytofarmaca voor nietprofessioneel gebruik verkoopt en niet-professionele gebruikers adviseert
- **P1** (assistent professioneel gebruik): voor wie fytofarmaca gebruikt onder toezicht van een meerdere ;
- **P2** (professioneel gebruik): voor wie de te gebruiken fytofarmaca kiest, bestelt en aankoopt en instaat voor het beheer van de opslag van die fytofarmaca, maar de producten niet verkoopt
- **P3** (distributie en voorlichting): voor wie fytofarmaca voor professioneel gebruik verkoopt en gebruikers voorlicht
- **Ps** : Specifiek professioneel gebruik: als aanvulling op P2 of P3 voor wie fytofarmaca kiest, bestelt en gebruikt waarvan in de erkenning van het betrokken product staat vermeld dat het gebruik beperkt is tot houders van een Ps-fytolicensie

Als je basisopleiding (diploma van het gewoon onderwijs) niet automatisch toegang verleent tot de fytolicensie, moet je slagen voor een examen dat overeenstemt met de gewenste fytolicensie (NP, P1, P2 of P3).

De moeilijkheidsgraad van het examen is afhankelijk van de fytolicensie waarvoor je kandideert ($P1 < P2 < P3$).

Het examen is opgesteld in de vorm van een meerkeuzevragenlijst (MKV) waarvoor je slaagt als je minimaal 70% van de vragen correct hebt beantwoord.

Om je op het examen voor te bereiden kunnen we je ten eerste de basiscursus "Pesticiden en geïntegreerd beheer" en "Ecologisch beheer" aanbevelen. Op verzoek kunnen we je een presentatie van de cursussen bezorgen. Naast deze opleidingen moet je voor het P3-examen nog bijkomende syllabi onder de knie krijgen.

Ook die kunnen we je op verzoek of na inschrijving voor het P3-examen bezorgen.

HOE KUN JE EEN FYTOLICENTIE VERKRIJGEN?

De fytolicensie wordt afgeleverd:

- op **basis van de onderwijsachtergrond**; een aantal erkende diploma's geven immers rechtstreeks toegang tot het certificaat (zie lijst van geldige diploma's, getuigschriften en attesten | Fytoweb (fytoweb.be))
- na het afleggen van een door een van de 3 regio's georganiseerd **examen**.

GELDIGHEIDSDUUR VAN DE FYTOLICENTIE

Alle fytolicensies zijn **zes jaar** geldig. Na 6 jaar worden de fytolicensies automatisch vernieuwd als de houder van het certificaat een minimumaantal vervolgoopleidingen heeft gevolgd. Het is daarbij de bedoeling professionele gebruikers, distributeurs en voorlichters te informeren over fytosanitaire bestrijding en hun kennis bij te spijkeren.

INHOUD VAN DE FYTOLICENTIE-OPLEIDING

De opleiding omvat met name:

- het wetgevende kader inzake het gebruik (toepassing, opslag, afvalbeheer) en het op de markt brengen van fytofarmaca en het wetgevende kader inzake natuurbehoud :

Module 1 - Wetgeving

- theoretische en praktische kennis van gewasbeschermingsmiddelen (definitie, aard, toepassing, gevaren en risico's voor de gezondheid en het milieu, ...) :

Module 2 - Gevaren en risico's

- theoretische en praktische elementen met betrekking tot alternatieve methoden:

Module 3 - Geïntegreerde bestrijding

- de meer praktische aspecten van het gebruik van fytofarmaca: werking van fytofarmaca, inrichting van de opslagruimte, onderhoud van het materiaal, ...:

Module 4 - Kennis en gebruik van fytofarmaca

Naast deze specifieke opleidingen met betrekking tot de fytolicensie raden we je aan ook de **opleidingen "Ecologisch beheer"** te volgen, waarin uitgebreid wordt ingegaan op alternatieve methoden voor het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen. De Fytolicensie-examens hebben tot op zekere hoogte betrekking op al deze verschillende onderwerpen. Bovendien kunnen de cursussen in het kader van de Fytolicensie ook als vervolgopleiding worden gevalideerd.

Het Brussels Gewest heeft de minimale duur van elke activiteit vastgelegd op **3 uur opleiding**.

- De houder van een fytolicensie **NP** moet **2 activiteiten** volgen.
- De houder van een fytolicensie **P1** moet **3 activiteiten** volgen.
- De houder van een fytolicensie **P2** moet **4 activiteiten** volgen.
- De houder van een fytolicensie **P3** moet **6 activiteiten** volgen

Een aantal door Leefmilieu Brussel georganiseerde opleidingen buiten het specifieke kader van de fytolicensie kunnen als activiteiten voor de vernieuwing van de fytolicensie worden gevalideerd.

Wil je meer te weten komen over ecologisch beheer van groene en open ruimten?

Leefmilieu Brussel organiseert **gratis opleidingsmodules voor professionals uit de groene sectoren**. Of je nu tuinman, landschapsarchitect of groenbeheerder bent, de opleidingen zullen je beslist weten te boeien. Wij bieden een **programma "à la carte"** aan. Je kunt ook inschrijven voor enkel die opleidingsmodules die jouw interesse wegdragen.

OPLEIDING PER MAAND

* | Alle opleidingen zijn theoretisch, behalve indien vermeld "Opleiding in het veld"
De theoretische opleidingen vinden plaats bij Leefmilieu Brussel (locatie Turn en Taxi's – Havenlaan 86c/3000, 1000 Brussel). Voor de opleidingen in het veld worden de adressen later nog meegedeeld aan de deelnemers. |

 Geeft recht op een punt vervolgopleiding voor de verlenging van de fytolicensie

 Essentiële leerstof voor het examen voor de fytolicensie

 Aanbevolen leerstof voor het examen voor de fytolicensie

SEPTEMBER

05-09 STEDELIJKE ECOLOGIE

Planten in de stad

Doelgroep: Terreinpersoneel;
'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder

07-09 STEDENBOUW EN BIODIVERSITEIT

Inleiding tot en uitdagingen van de biodiversiteit in verband (administratief beheerder)

Doelgroep: Administratief beheerder

12-09 ECOLOGISCH BEHEER

Ecologisch beheer van groene ruimten

Doelgroep: 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder

12-09 ECOLOGISCH BEHEER

Snoeimethoden (bedden, struiken en hagen)

Doelgroep: Terreinpersoneel
Praktijkopleiding

14-09 STEDELIJKE ECOLOGIE

Beheer van hagen en weiden - aanleg en onderhoud

Doelgroep: 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder

15-09 PESTICIDEN EN GEÏNTEGREERD BEHEER

Kennis en gebruik van gewasbeschermingsmiddelen

Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider/deskundige'

19-09 GEÏNTEGREERD REGENWATERBEHEER

Geïntegreerd regenwaterbeheer en groenvoorzieningen

Doelgroep: 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder

Theoretische en Praktijkopleiding

21-09 BEHEER VAN BOMEN IN DE STAD

Algemene inleiding op de biologie, fysiologie en anatomie van houtige planten

Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder

Theoretische en Praktijkopleiding

22-09 STEDELIJKE ECOLOGIE

Eigenschappen en werking van het stedelijk ecosysteem

Doelgroep: 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder

26-09 ECOLOGISCH BEHEER

Invasieve planten en hun beheer

Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder

28/29-09 BEHEER VAN BOMEN IN DE STAD

Aanplanten van bomen voor de toekomst in beperkte ruimten: theorie

Doelgroep: 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder

OPLEIDING PER MAAND

* | Alle opleidingen zijn theoretisch, behalve indien vermeld "Opleiding in het veld"
De theoretische opleidingen vinden plaats bij Leefmilieu Brussel (locatie Turn en Taxi's – Havenlaan 86c/3000, 1000 Brussel). Voor de opleidingen in het veld worden de adressen later nog meegedeeld aan de deelnemers. |

 Geeft recht op een punt vervolgopleiding voor de verlenging van de fytolicensie

 Essentiële leerstof voor het examen voor de fytolicensie

 Aanbevolen leerstof voor het examen voor de fytolicensie

OKTOBER

03-10 STEDENBOUW EN BIODIVERSITEIT

Inleiding tot en uitdagingen van de biodiversiteit in verband (teamleider)

Doelgroep: 'Teamleider/deskundige'

04-10 PESTICIDEN EN GEÏNTEGREERD BEHEER

Wetgeving

Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider/deskundige';
Administratief beheerder

05-10 ECOLOGISCH BEHEER

Alternatieven voor pesticiden

Doelgroep: 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder

05-10 BEHEER VAN BOMEN IN DE STAD

Aanplanten van bomen voor de toekomst in beperkte ruimten: terrein

Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider/deskundige'
Praktijkopleiding

06-10 ECOLOGISCH BEHEER

Circulair beheer van groenafval

Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider/deskundige';
Administratief beheerder

10-10 STEDELIJKE ECOLOGIE

Insecten, ziekten en plagen bij planten

Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider/deskundige';
Administratief beheerder

12-10 BEHEER VAN BOMEN IN DE STAD

Aanplanten van bomen voor de toekomst in beperkte ruimten: boomkwekerij

Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider/deskundige';
Administratief beheerder

Praktijkopleiding

13-10 PESTICIDEN EN GEÏNTEGREERD BEHEER

Verdelgingsmiddelen (Biociden)

Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider/deskundige';
Administratief beheerder

17-10 PESTICIDEN EN GEÏNTEGREERD BEHEER

Praktisch gebruik van het materiaal voor gewasbeschermingsproducten

Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider/deskundige'
Praktijkopleiding

20-10 PESTICIDEN EN GEÏNTEGREERD BEHEER

Gevaren en risico's van pesticiden + goede fytosanitaire praktijken

Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider/deskundige'

OPLEIDING PER MAAND

- * | Alle opleidingen zijn theoretisch, behalve indien vermeld "Opleiding in het veld"
De theoretische opleidingen vinden plaats bij Leefmilieu Brussel (locatie Turn en Taxi's – Havenlaan 86c/3000, 1000 Brussel). Voor de opleidingen in het veld worden de adressen later nog meegedeeld aan de deelnemers. |
- Geeft recht op een punt vervolgopleiding voor de verlenging van de fytolicensie
- Essentiële leerstof voor het examen voor de fytolicensie
- Aanbevolen leerstof voor het examen voor de fytolicensie

NOVEMBER

10-11 PESTICIDEN EN GEÏNTEGREERD BEHEER

Beheer en geïntegreerde bestrijding

Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider/deskundige'

14-11 ECOLOGISCH BEHEER

Voorbereiding van de bodem en inzaaien van graszones

Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider/deskundige';
Administratief beheerder

Praktijkopleiding

14-11 STEDENBOUW EN BIODIVERSITEIT

Methodes voor diagnose van gebouwen en groene ruimten: BAF +

Doelgroep: 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder

16-11 ECOLOGISCH BEHEER

Bloemenweiden: aanleg, onderhoud...

Doelgroep: Terreinpersoneel;

Praktijkopleiding

21-11 ECOLOGISCH BEHEER

Principes van ecologisch beheer

Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider/deskundige';
Administratief beheerder

23-11 STEDENBOUW EN BIODIVERSITEIT

Diervriendelijke renovatie

Doelgroep: 'Teamleider/deskundige';

28-11 ECOLOGISCH BEHEER

Opleiding in burgerwetenschap

Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider/deskundige';
Administratief beheerder

30-11 STEDELIJKE ECOLOGIE

Stedelijke biodiversiteit & 'natuur-gebaseerde oplossingen'

Doelgroep: 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder

OPLEIDING PER MAAND

- * | Alle opleidingen zijn theoretisch, behalve indien vermeld "Opleiding in het veld"
De theoretische opleidingen vinden plaats bij Leefmilieu Brussel (locatie Turn en Taxi's – Havenlaan 86c/3000, 1000 Brussel). Voor de opleidingen in het veld worden de adressen later nog meegedeeld aan de deelnemers. |
- Geeft recht op een punt vervolgopleiding voor de verlenging van de fytolicensie
- Essentiële leerstof voor het examen voor de fytolicensie
- Aanbevolen leerstof voor het examen voor de fytolicensie

DECEMBER

01-12 ECOLOGISCH BEHEER

Boomgaarden: selectie, planning...

Doelgroep: 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder

Datum nog te bevestigen | ECOLOGISCH BEHEER

Boomgaarden: aanplanting, snoeien, onderhoud

Doelgroep: Terreinpersoneel; 'Teamleider/deskundige'

Praktijkopleiding

07-12 STEDELIJKE ECOLOGIE

Ondersteuning van wilde bestuivers

Doelgroep: 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder

12-12 STEDENBOUW EN BIODIVERSITEIT

Onderhoud van biodiversiteitsvriendelijke voorzieningen

Doelgroep: 'Teamleider/deskundige'; Administratief beheerder